

Kære venner i Glad Dans Gladsaxe.

Hvor ærgerligt endnu engang en aflysning, kan vi blive ved med at holde til det? Vi holder meget af vores dansekultur og spillemands musik forestået af Steen og Nina. Alt imedens deres musik til stadighed er gemt i vores øre, tænkte jeg på, om ikke vi trænger til en lille julegave historie til alle vores medlemmer i foreningen? Det bliver naturligvis noget om dragterne, når det er mig der skal levere historien. Jeg fik en ide om Mændenes røde hue, nu vi er i julemåneden og ingen ved, hvordan det bliver i helligdagene.

Hvor og med alting er, så var det faktisk kunstmaleren J.Th. Lundbye (1818-1848) der gjorde nisseluen populær med dens røde farve. Talrige er hans skitser og akvareller med nisser (små som store) i rød hue. J.Th. Lundbye er forresten en interessant kunstmaler. Slå ham gerne op på internettet. Forøvrigt var hans bedste ven P. C. Skovgaard, der dengang boede i Vejby i Nordsjælland. Kunstnergruppen omkring Skovgaardfamilien var meget optaget af Grundtvig og Højskole tanken, altså også Lundbye. En lille tilføjelse om P.C.'s lillesøster Mine (Wilhelmine) hun syede guld og sølvnakker, de små runde nakker med korsklæde til kyst befolkningens kvinder, men også de femfligede nakker til bønderkonerne længere inde i landet.

En anden interessant verden at få forståelse af, hvis vi har tid og energi til det, er at gå i vores arkivalier.

Prøv for eksempel at læse om de store Verdensudstillinger i 1800 årene. De kan udmærket fortælle noget om vore folkedragter og naturligvis en masse andet. Det første jeg vil nævne i begyndelsen af 1800 er det nystartede "Kunst-flids selskab" i 1808 en lille udstilling af "danske nationaldragter". Hvilke af dragterne er ikke nærmere belyst. En udstilling i 1812 fortæller om at der var broderier og meget andet kunsthåndværk. Udstillingskataloget nævner: "En fløjels med guldbroderet ammehue" Her menes "En fløels ammehue med guldbroderet nakkestykke." Vi må formode en hedebohue, der er ikke billeder eller tegninger fra disse udstillinger. Statsbankerotten og depressionen og tabet af Norge i 1814 satte dybe spor i handlen, mens den hjemmelige kunstflids energi blandt mennesker voksede og guldalderen i billedkunsten blomstrede. De nationale følelser stiger, herefter opstår de store Verdensudstillinger. Den første i England 1851, (som det vi så i TV serien "Victoria" ) som blev opført til lejligheden "Krystalpaladset". Formålet var at markedsføre produkter, og her blev nationaliteten ikke glemt. Danmark deltog kun med kulørte broderier fra Broderihandler, Levin, Østergade i København.

Til udstillingen i Frankrig 4 år senere deltog kunstner Elisabeth Jerichau Baumann med et portræt af enkedronning Caroline Amalie (Chr.8's hustru). Elisabeth Jerichau er kendt for hendes mange folkedragt portrætter. I London 1862 udstiller Frederikke Brix fra Industrimagasinet i København og blev belønnet med Hæderlig omtale af "hvide broderier og en fuldstændig dukke i Hedebo pigedragt." Håndkniplede kniplinger var også med på udstillingerne. Men efter 1864 var de jo tyske, da Tønder lå i det tabte Slesvig.

Efter krigen 1864 blev det særligt forholdet til Norden og de Nordiske udstillinger, der blev interessant for udstillinger af kunst-flid og industri. I den nordiske udstilling i Stockholm i 1866 deltog adskillige frøknæ, fruer og enker med broderede tæpper, hjemmepundet og hjemmefarvet garn, også her i 1866 udstiller frøken Frederikke Brix hvide og kulørte broderier samt folkedragtdukker i dragter fra Hedebo (Sjælland), Island, Amager og Læsø.

Den første store udstilling afholdtes i Danmark 1872. En slags rejsning efter 1864. Her valgte man at vise bondekulturen på det tekstile område, der blev vist nationale dragter fra Mors, Fanø, Færøerne og Island. Hertil sås F.C.Lunds (1826-1901) Nationale Dragter i en serie på 31 dragter fra hele Danmark i regnet Slesvig, Ostfeld, Føhr og Amrom, malet i perioden 1854-1864. Også her i 1872 var udstillet fabriksfremstilling af stoffer og garner samt broderihandlere i alt 320 udstillere.

Der var verdensudstilling i Wien 1873 med danske deltagere, nogle af dem fik besøg af Grevinde Danner der sås hvide syninger og hedebosyninger, sofapuder og kakkelovnsskærme i kulørt broderi. I 1877 var der udstilling i Amsterdam og i 1878 i Paris. Her deltog Anna Sarauw, der var medejer af

den Konstantin-Hansen-Bindesbøllske broderiforretning, kaldet "Boden", hvis hvide og kulørte broderier modtog en fin sølvmedalje. Frk. Frederikke Brix fik bronze. I 1878 udstillingen i Paris så man F.C.Lunds akvarelfriese med 66 dragtfigurer, 15 alen lang, som tilfaldt Det Kgl. Teater ved hjemkomsten fra Paris, er nu at finde på Nationalmuseet. En kopi som F.C.Lund malede på sammen tid, altså i 1878 tilfaldt Tivoli og som stadig er der, på deres museum.

Den Industrielle udstilling i København 1879 og den store nordiske industri og landbo udstilling i København 1888, samt Kvindernes udstilling i 1895 er interessante, fordi her oplyses navne på de enkelte ejerforhold, så her ses navne på dem der ejede de folkedragter eller i al fald en del af de folkedragter der senere indkom på Dansk Folkemuseum og er de dragter som F.F.F. Foreningen til Folkedansens Fremme havde som grundlag for deres fremstilling af Dragtkuverterne, disse er fremstillet fra 1940-1965-70. de var grundlag for mange folkedanseres syning af deres dragter. Det er tillige de samme dragter der i dag ses som frisen i Grundtvigs Hus, Studiestræde 38 i København, malet i 1908 af kunstmaler R. Rud-Petersen.

Nu forstår vi at vores folkedragter til folkedans ikke er kommet ud af den blå luft.

Hermed ønskes en rigtig god juleglæde læsning fra Esther.